

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴՈԿՏՈՐ
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՏԻՐԱՆԻ ՄԱՐՈՒԹՅԱՆԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Աշխատավայրերի հասցեներ.

ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և
ազգագրության ինստիտուտ
ՀՀ, Երևան, 0025,
Չարենցի 15, հեռ. (374 10) 55 68 96
hmarutyun@yaho.com,
harutyunmarutyun@gmail.com

«Հայոց ցեղասպանության թանգարան-
ինստիտուտ»
ՀՀ, Երևան, 0028,
Օիժեռնակաբերդի խճուղի, 8/8
Հեռ. (374 10) 39 09 81
harutyun.marutyun@genocide-museum.am

ՕՆՎԵԼ Է. 30 սեպտեմբերի, 1956 թ.

ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ. Ամուսնացած, երկու երեխա

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ.

1963-1973 Երևանի թիվ 114 անգլիական թեքումով դպրոց

1973-1978 Երևանի պետական համալսարան,
պատմության ֆակուլտետ, ազգագրություն

1980-1983 ԽՍՀՄ ԳԱ Ազգագրության ինստիտուտ (Մոսկվա),
արտադրությունից կտրված ասպիրանտուրա,
պատմական գիտությունների թեկնածու (Մոսկվա, 1984),
ազգագրություն

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ,
Մշակութային մարդաբանության բաժին, գլխավոր գիտաշ-
խատող

«Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմ-
նադրամ, բաժնի վարիչ (համատեղությամբ)

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ԲՆԱԳԱՎԱՌՆԵՐԸ.

Ցեղասպանության հիշողություն և ազգային ինքնություն,
Կոլեկտիվ և պատմական հիշողություն,
Պատկերագրություն,
Ժամանակակից ազգային շարժումներ և ազգային ինքնու-
թյուն (Ղարաբաղյան շարժում),
Բախումնաբանություն,
Աղքատության խնդիրներ,
Հայոց ենթաէթնիկ խմբեր,
Հայ ավանդական մշակույթ (բնակավայր, բնակելի տներ,

կահույք, արհեստներ),
Էթնիկ պատմության հարցեր

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ.

1978-1979 1983-1984	Բաժնի վարիչ, Հայաստանի ազգագրության պետական թանգարան
1984-մինչ օրս	Կրտսեր, ավագ (1989 թ.-ից), առաջատար (2008 թ.-ից), գլխավոր (2017 թ.-ից) գիտաշխատող, ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, Մշակութային մարդաբանության (2023 թ.-ից, մինչ այդ՝ 2005 թ.-ից՝ Արդիականության ազգաբանության բաժին)
1989-1993	Գիտական խորհրդատու, Հայաստանի ազգագրության պետական թանգարան
1991-2013	Հրավիրյալ դասախոս, ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետի հնագիտության և ազգագրության ամբիոն
2000, սեպտ. – 2002, դեկտ.	Մշակույթի հարցերով խորհրդատու, «Մշակութային ժառանգության նախաձեռնության համար» ծրագիր (Համաշխարհային բանկի դրամաշնորհ ՀՀ կառավարությանը), «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամ
2007, մարտ – 2009, օգոստոս	Ծրագրի ղեկավար, «Հայագիտական կենտրոնի» (2008 թ. հունվարից) ղեկավար, փորձագետ (2009 թ. հունվարից), «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամ
2010, սեպտ. – 2011, դեկտ.	Հրավիրյալ դասախոս, Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան պետական լեզվաբանական համալսարանի մշակութային մարդաբանության ամբիոն
2017, ապրիլ – մայիս 2020, փետրվար	Հրավիրյալ դասախոս, Պիտեր Պազմանի անվան կաթոլիկ համալսարանի (Բուդապեշտ) հայագիտության ամբիոն
2018, հոկտեմբեր – 2023, հոկտեմբեր	«Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամի տնօրեն

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐ.

1994, հուլիս – 1995, փետրվար	Ազգագրագետ-խորհրդատու, խմբի ղեկավար, Համաշխարհային բանկ, «Աղքատությունը և գոյատևման ռազմավարությունը Հայաստանում» ծրագիր
---------------------------------	--

1996, հուլիս – նոյեմբեր	Ազգագրագետ-խորհրդատու, Համաշխարհային բանկ, «Բարեփոխումները առողջապահության և կրթության բնագավառներում» ծրագիր
1997, նոյեմբ. – դեկտեմբ.	Ազգագրագետ-խորհրդատու, Համաշխարհային բանկ, «Ծայրահեղ աղքատությունը Հայաստանում» ծրագիր
1998, մայիս – հունիս	Ազգագրագետ-խորհրդատու, Համաշխարհային բանկ, «Փարոս համակարգի արդի վիճակը» ծրագիր
1999, հոկտ. – նոյեմ.	Ազգագրագետ-խորհրդատու, Համաշխարհային բանկ, «Կոմունալ ծառայությունների գների աճի սոցիալական չափումները» ծրագիր
2000, օգոստ. – հոկտ.	Ազգագրագետ-խորհրդատու, Համաշխարհային բանկ, «Հայաստանի բնական պաշարների օգտագործման և աղքատության նվազեցման ծրագիր»
2001, հունվար – ապրիլ	Ազգագրագետ-խորհրդատու, JEP/TACIS, «Հայաստանում ջեռուցման համակարգի զարգացման ստրատեգիան» ծրագիր
2003, մարտ – ապրիլ	Ազգագրագետ-խորհրդատու, Համաշխարհային բանկ, «Աղքատության որակական գնահատականը Հայաստանում» ծրագիր
2005, հունվար – փետրվար	Ազգագրագետ-խորհրդատու, Համաշխարհային բանկ, «Հայաստանի գյուղական ձեռնարկությունների և գյուղատնտեսական փոքր կոմերցիայի զարգացման ծրագիր»
2005, նոյեմբեր – դեկտեմբեր	Անդրկովկասյան տուրիստական նախաձեռնություն ծրագրի (TCTI) (Հայաստան) շահառուների գործունեության գնահատում
2017, սեպտեմբեր – 2018, հուլիս	Միթոնյան հաստատության (ԱՄՆ) և «Իմ Հայաստան» մշակութային ժառանգության զբոսաշրջային ծրագրի համար Տավուշի մարզի մշակութային ժառանգության հետազոտություն

ԱԿԱԴԵՄԻԱԿԱՆ ԵՎ ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ.

1989-1995	Գիտական խորհրդի անդամ, Հայաստանի ազգագրության պետական թանգարան
1991-1995, 2011-մինչ օրս	Գիտական խորհրդի անդամ, Երևանի պատմության թանգարան

1999-2012	Փորձագետ, ՀՀ Մշակույթի նախարարության Պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության վարչության փորձագիտական հանձնաժողով
2007-2008	«Հայփոստ» ՓԲԸ Նամականիշների խորհրդի անդամ
2007-2008	Գլխավոր խմբագրի տեղակալ, «21-րդ դար». «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամի հանդես
2007-մինչ օրս	Գիտական խորհրդի անդամ, ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ
2007-2015, 2018-2023	Գիտական խորհրդի անդամ, նախագահ (2018 թ. դեկտեմբերից), «Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամ
2011-մինչ օրս	Ատենախոսությունների պաշտպանության գիտական խորհրդի անդամ (նախագահի տեղակալ – 2016 թ.-ից), ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ
2012-մինչ օրս	ՀՀ մշակույթի նախարարության պատմամշակութային արգելոց-թանգարանների և պատմական միջավայրի պահպանության ծառայության գիտական խորհրդի անդամ, փոխնախագահ
2012, սեպտ.-2015	Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումները համակարգող պետական հանձնաժողովին կից փորձագիտական խմբի անդամ
2013-2016, 2018-մինչ օրս	«Ցեղասպանագիտական հանդես» պարբերականի խմբագրական խորհրդի անդամ, գլխավոր խմբագիր (2018 թ. դեկտեմբերից)
2014-մինչ օրս	ՀՀ մշակույթի նախարարին կից ոչ նյութական մշակութային ժառանգության հարցերով մասնագիտական խորհրդի անդամ
2014-2017	Հայկական ուսումներու միջազգային ընկերակցության (Association Internationale des Etudes Arméniennes) անդամ
2015-2016, 2019-մինչ օրս	«International Journal of Armenian Genocide Studies» պարբերականի միջազգային գիտական խորհրդի անդամ, գլխավոր խմբագիր (2018 թ. դեկտեմբերից)
2015-մինչ օրս	«Society for Armenian Studies» (SAS) (ԱՄՆ) գիտական ընկերակցության անդամ
2015-2019	Եվրոպայի խորհրդի շրջանակներում գործող գնչուների

	հարցով փորձագետների ժամանակավոր հանձնաժողովի (CAHROM) 9-18-րդ հանդիպումներում Հայաստանի ներկայացուցիչ/փորձագետ
2017-մինչ օրս	«Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի աշխատություններ» պարբերականի խմբագրական խորհրդի անդամ
2019-մինչ օրս	Գիտական խորհրդի անդամ, ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետ
2021- մինչ օրս	Հայաստանի պատմության թանգարանի գիտական խորհրդի անդամ
2021- մինչ օրս	Հայաստանի ազգային գրադարանի գիտական խորհրդի անդամ

**ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ՇՆՈՐՀՆԵՐ.**

1998, հունվար – մարտ	Հետազոտող, «Մշակութային երկխոսություն հանուն հարմունիկ համակեցության» ծրագիր (NGOC/UNHCR)
1998, օգոստոս – նոյեմբեր	Հետազոտող IREX/RSEP ծրագրի շրջանակներում. թեմա՝ «Ինքնությունը պատկերներում. տարածաշրջանային կոնֆլիկտների լուծումը դրանք հասկանալու միջոցով», Միչիգանի համալսարան (Էնն Արբոր, ԱՄՆ)
1999, փետրվար – հուլիս	Ծրագրի տնօրեն, «Հայ գնչուներ (բոշաներ). ավանդույթները, արդի վիճակը, հեռանկարները» (Բաց հասարակության ինստիտուտ - օժանդակության հիմնադրամ Հայաստան)
1999, օգոստոս – հոկտեմբեր	Ազգագրագետ-հետազոտող, «Փախստականներ – տեղաբնակներ. փոխհարաբերությունների տասնամյա ընթացքը (ըստ Վարդենիսի և Վայոց Ձորի նյութերի)» ծրագիր (NGOC/UNHCR)
2000, մայիս – սեպտեմբեր	Հետազոտող, «Պատմություններ աղքատության և աղքատների մասին» ծրագիր (հանրամատչելի գրքի կազմում և հրատարակում), Համաշխարհային բանկ, «Փոքր դրամաշնորհներ 2000» ծրագիր
2003, սեպտ. – 2004, հունիս	Հետազոտող Ֆուլբրայթ ծրագրի շրջանակներում. թեմա՝ «Պատմական հիշողության դերը հասարակության դեմոկրատացման գործընթացում», Մասաչուսեթսի տեխնոլոգիական համալսարան (MIT) (Քեմբրիջ/Բոստոն, ԱՄՆ)

2005, ապրիլ – հունիս	Ազգագրագետ-հետազոտող, «Պատմություններ աղքատության մասին-2» ծրագիր, Գերմանիայի տեխնիկական համադրծակցության ընկերություն (GTZ)
2009, սեպտ. – 2010, մարտ	Հետազոտող, Միացյալ Նահանգների Հոլոքոստի հուշային թանգարանի (USHMM) Հոլոքոստի հետազոտությունների կենտրոն (CAHS). թեմա՝ «Հիշողության վրա հենված քաղաքականություն. հայոց և հրեից փորձառության համեմատական ուսումնասիրություն» (Վաշինգտոն, ԱՄՆ)
2012, հունվար – 2013, հունվար	Ծրագրի ղեկավար, «Խոսելով միմյանց հետ. աջակցություն մեծահասակների կրթությանը, որպես ներդրում հայ - թուրքական երկխոսությանը», ԴՎՎ ինթերնեյշնլ (ԳՖՀ) և «Հագարաշեն» ազգաբանական հետազոտությունների հայկական կենտրոն ՀԿ (Երևան)
2012 մարտ – դեկտեմբեր	Հետազոտող, «Տոտալ(իտար)իս Հայաստան. խորհրդային շրջանի բռնաճնշումների բանավոր պատմությունների ծրագիր: Մաս 1» ծրագիր, ԴՎՎ ինթերնեյշնլ (ԳՖՀ) և «Հագարաշեն» ազգաբանական հետազոտությունների հայկական կենտրոն ՀԿ (Երևան)
2013 փետրվար – դեկտեմբեր	Հետազոտող, «Տոտալ(իտար)իս Հայաստան. խորհրդային շրջանի բռնաճնշումների բանավոր պատմությունների ծրագիր: Մաս 2» ծրագիր, ԴՎՎ ինթերնեյշնլ (ԳՖՀ) և «Հագարաշեն» ազգաբանական հետազոտությունների հայկական կենտրոն ՀԿ (Երևան)
2013 հունիս – օգոստոս	Հետազոտող ԴԱԱԴ (DAAD) ծրագրի շրջանակներում. թեմա՝ «1988-1990 թթ. Հայկական «չճանաչված» հեղափոխությունը և 1989 թ. արևելաեվրոպական հեղափոխությունները. նմանությունները, տարբերությունները, առանձնահատկությունները», Հումբոլդտի համալսարան, Արևելյան Եվրոպայի ազգաբանության ինստիտուտ (Բեռլին, ԳՖՀ)
2014 փետրվար – դեկտեմբեր	Հետազոտող, «Տոտալ(իտար)իս Հայաստան. խորհրդային շրջանի բռնաճնշումների բանավոր պատմությունների ծրագիր: Մաս 3» ծրագիր, ԴՎՎ ինթերնեյշնլ (ԳՖՀ) և «Հագարաշեն» ազգաբանական հետազոտությունների հայկական կենտրոն ՀԿ (Երևան)
2016 հունիս-սեպտ. 2017 սեպտ.-2018 սեպ.	Հետազոտող, «Իմ Հայաստան» մշակութային ժառանգության ծրագիր, Սմիթսոնյան հաստատություն (Վաշինգտոն)

տոն-Երևան)

2019 փետրվարի 1 – 2022 հունվարի 31 Ծրագրի ղեկավար մարմնի անդամ (ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի կողմից), «Հիշողությունը սահմանների մյուս կողմից. վիճարկվող տարածքների ժառանգության շուրջ» ծրագիր՝ Հորիզոն-2020, Մարի Սկլոդովսկայա-Կյուրի գործողություններ համաեվրոպական գիտական ծրագրի մաս

ԱԿԱԴԵՄԻԱԿԱՆ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀՆԵՐ.

1978, հունիսի 20 Դիպլոմ գերազանցությամբ (կարմիր դիպլոմ) – Երևանի պետական համալսարանից

1982, ապրիլի 21 ԽՍՀՄ Գիտությունների ակադեմիայի Ն. Ն. Միկուլիտ-Մակլայի անվան Ազգագրության ինստիտուտի լավագույն ասպիրանտ – ընտրվել է Ինստիտուտի համապատասխան հանձնաժողովի կողմից

2012, մայիսի 29 Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի 2011 թ. «Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործում նշանակալի ավանդ ներդրած անձանց շնորհվող մրցանակ» – Հայոց ցեղասպանության հիշողության շարունակականության և Ղարաբաղյան շարժման միջև եղած աղերսների ուսումնասիրությունը նոր գիտական մեթոդաբանության և մշակումների կիրառմամբ իրականացված հետազոտության համար

2013, սեպտ. 12 Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի հուշամեդալ – գիտության բնագավառում երկարատև, բեղմնավոր գիտական գործունեության և Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի 70-ամյակի կապակցությամբ

2014, սեպտ. 18 «Մովսես Խորենացի» մեդալ – Հայաստանի Հանրապետության Անկախության տոնի առթիվ, ինչպես նաև հասարակական գիտությունների բնագավառում ունեցած նվաճումների համար

2015, փետրվ. 12 Հայաստանի «Արդյունավետ գիտաշխատող – 2014» մրցույթի շահառու, Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարություն, Գիտության պետական կոմիտե

2016, մայիսի 7 «Վասպուրական» հայրենակցական միության ոսկե մեդալ – Վանի ինքնապաշտպանության 100-ամյակին նվիրված թեմատիկ գիտաժողով կազմակերպելու, «Հայաստանի

	մայրաքաղաքները» ժողովածուի «Վան» գրքի հրատարակման նախաձեռնության և «Վասպուրական» հայրենակցական հասարակական կազմակերպության գործունեությանն ակտիվ մասնակցություն ցուցաբերելու համար
2016, սեպտ. 24	Հայաստանի «Արդյունավետ գիտաշխատող – 2016» մրցույթի շահառու, Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարություն, Գիտության պետական կոմիտե
2018, հունիսի 7	Հայաստանի «Արդյունավետ գիտաշխատող – 2017» մրցույթի շահառու, Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարություն, Գիտության պետական կոմիտե
2020, մարտի 6	Հայաստանի «Արդյունավետ գիտաշխատող – 2018» մրցույթի շահառու, Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, Գիտության պետական կոմիտե

ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Интерьер армянского народного жилища (по материалам второй половины XIX – начала XX века). – Диссертация на соискание ученой степени кандидата исторических наук по специальности “этнография”. М., Институт этнографии им. Н. Н. Миклухо-Маклая АН СССР, 12 июня 1984 г.
2. Կոլեկտիվ և պատմական հիշողությունը հայոց ինքնության համատեքստում (ըստ XX դարի պատմա-ազգագրական նյութերի). Է.00.04.-«Ազգագրություն» մասնագիտությամբ պատմական գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճանի հայցման աստենախոսություն, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, 10 ապրիլի 2007 թ.:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԳՐՔԵՐ

1. Интерьер армянского народного жилища (вторая половина XIX – начало XX века). Материалы к “Кавказскому историко-этнографическому атласу”. – “Армянская этнография и фольклор”, выпуск 17, Ереван, 1989.
2. «Պատմություններ աղբատության մասին». նյութեր և ուսումնասիրություններ (խմբ.՝ Հր. Խառատյան), Երևան, «Լուսակն» հրատ., 2001, 432 էջ (համահեղինակներ՝ Լ. Աբրահամյան, Ա. Գուլյան, Հր. Խառատյան, Հ. Մարության և ուրիշներ):

3. *Armenian Folk Arts, Culture, and Identity* (co-authors: H. Marutyan, H. Petrosyan, R. Pikichyan et al.). – Eds. L. Abrahamian, N. Sweezy, photography editor S. Sweezy. Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 2001, 312 p.
4. Հիշողության դերն ազգային ինքնության կառուցվածքում. տեսական հարցադրումներ, Երևան, «Նորավանք» ԳԿՀ, 2006, 89 էջ:
5. Պատմություններ աղքատության մասին, գիրք երկրորդ (խմբագիրներ՝ Հր. Խառատյան, Հ. Մարության), Երևան, Ազգաբնակչության հետազոտությունների հայկական կենտրոն «Հազարաշեն», 2007, 544 էջ (նյութերի հեղինակներ՝ Ա. Գուլյան, Հր. Խառատյան, Հ. Մարության և ուրիշներ):
6. Հայ ինքնության պատկերագրությունը: Հատոր 1. Ցեղասպանության հիշողությունը և Ղարաբաղյան շարժումը (պատ. խմբ.՝ Լ. Հ. Աբրահամյան): Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 428 էջ (Հիշողության ազգագրություն. 2):
7. *Iconography of Armenian Identity. Volume 1: The Memory of Genocide and the Karabagh Movement*. Yerevan, “Gitutyun” Publishing House, 2009, 432 p. (*Anthropology of Memory*, 2).
8. Հայաստանի մայրաքաղաքները: Գիրք I. Վան: Վան քաղաքի առաջին հիշատակության 2865-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովի (7-9 հոկտեմբերի 2010 թ.) նյութերի ժողովածու: Կազմող, խմբագիր և ներածության հեղինակ Հ. Տ. Մարության: Երևան, «Գիտություն» հրատ., 2013, 352 էջ:
9. Ստալինյան բռնաճնշումները Հայաստանում. պատմություն, հիշողություն, առօրյա: Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 440 էջ (Հիշողության ազգագրություն. 5) (համահեղինակներ՝ Հրանուշ Խառատյան, Գայանե Շաֆոյան, Լևոն Աբրահամյան):
10. Հայերի փրկության գործը Մերձավոր Արևելքում 1915-1923 թթ.: Միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու (խմբ. Հարություն Մարության, Նարինե Մարգարյան), Երևան, «Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամ, 2020, 440 էջ:
11. Ազատ Բոզոյան, Արման Եղիազարյան, Գրիգոր Թանանյան, Ալեքսան Հակոբյան, Գագիկ Հարությունյան, Հարություն Մարության, Նարինե Միրզոյան, Արտակ Մովսիսյան, Արթուր Վաղարշյան, *Սահմանադրական մշակույթի արժեքանակների ակունքները հայ ժողովրդի հազարամյա տարեգրության ծալքերում* (խմբ. Գագիկ Հարությունյան, Արտակ Մովսիսյան, Տեր Արարատ քահանա Պողոսյան), Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին, 2020, 960 էջ:

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ

1. Типология традиционных приспособлений и утвари для хранения зерна и зерновых продуктов у армян. – В сб.: Этнокультурные процессы: методы исторического и синхронного изучения. Ред. коллегия: И. И. Крупник, А. А. Сусоколов, О. Б. Наумова. М., 1982, с. 112-123.
2. Армянская народная мебель: ее функционально-типологическая характеристика (по материалам второй половины XIX – начала XX века). – Депонировано в ИНИОН АН СССР N 14321 от 17.11.1983 г. См.: Библиографический указатель “Новая советская литература по общественным наукам. История, археология, этнография”, 1984, N 3, 63 стр., 49 л. илл.
3. Հայ ավանդույթային շտեմարանները (ըստ ազգագրական նյութերի). – Լրագրեր հասարակական գիտությունների, 1987, թիվ 7, էջ 65-76:
4. К этнокультурной характеристике Арцаха. – Вестник общественных наук, 1989, N 6, с. 3-18 (соавторы: З. В. Харатян, Г. Г. Саркисян). То же самое в сб.: Правда о Нагорном Карабахе (материалы и доклады), Ереван, изд-во ЕрГУ, 1989, с. 40-54.
5. Мысли по поводу ситуации в Азербайджане и Армении (январь 1990 г.). – Литературная Армения, 1990, N 4, с. 106-108 (соавторы: Л. А. Абрамян, Г. Л. Петросян, З. В. Харатян).
6. Церковь Сурб Вардананц (Сурб Ншан) города Ахалцха: документы. – Вестник общественных наук, 1990, N 5, с. 75-85 (соавторы: С. Г. Карапетян, Р. А. Наатакян).
7. Город Ахалцха. Вопросы этнической истории и традиционного жилища. – Вестник общественных наук, 1990, N 6, с. 19-33.
8. The Genocide of the Armenians. Historical memory and transformation of ethnic stereotypes (according to the materials of banners and posters of Karabagh Movement). – “Synopsis”. Volume 3: Armenia: Viewed from inside and outside. Editors: H. Gevorkian and A. Haladjian. Yerevan, 1994, pp. 111-119.
9. Геноцид армян. Историческая память и трансформация этнических стереотипов (по материалам транспарантов и плакатов Карабахского движения). – В сб.: Армяне Северного Кавказа // Studia Pontocausasica: II. Ред. коллегия выпуска: А. Факторович, Т. Горбулич, И. Кузнецов. Краснодар, 1995, с. 160-169.
10. Հայ ինքնության պատկերագրությունը. քննության փորձ Ղարաբաղյան շարժման ցուցապաստառների մի խմբի նյութերով. – Հայացք Երևանից. Հայագիտական: Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների հայկական կենտրոն: Երևան, 1997, թիվ 4, էջ 55-68 (համահեղինակ՝ Լ. Աբրահամյան):

11. Иконография Карабахского движения и трансформация армянской идентичности. – ”Вопросы этнологии Кавказа”. Первая международная конференция. Краткое содержание докладов. Отв. ред. Г. Харатян, Ю. Мкртумян. Ереван, изд-во ЕрГУ, 1999, с. 27-31.
12. Ղարաբաղյան շարժման ցուցապաստառները՝ որպես մշակութային նոր դրսևորում և փոփոխվող հասարակության ցուցիչ. – «Ժողովրդավարության զարգացումը Հայաստանում» սեմինարի նյութեր, Երևան, 1999, էջ 184-189:
13. Եղեռնը՝ Ղարաբաղյան շարժման ցուցապաստառներում. – Հայացք Երևանից. քաղաքական, հասարակական, մշակութային, վերլուծական ամսագիր: Ռազմավարական և ազգային հետազոտությունների հայկական կենտրոն: Երևան, 2000, թիվ 4 (25), էջ 6-13:
14. «Գլխատուն», «Օրորոց» բառահոդվածներ. – Հայաստանի հրաշալիքները. մանկական հանրագիտարան, Երևան, 2000, էջ 92-93, 95-96:
15. Հայ պօեզիան որպես ինքնութեան պատկերագրութիւն (ըստ Ղարաբաղեան շարժման ցեղասպանութեանը նուիրուած ցուցապաստառների). – Հայկազեան հայագիտական հանդէս, հ. Ի (20), Պէյրութ, 2000, էջ 269-306:
16. “Iconography of Gharabagh Movement: An Index of the Transformation of Armenian Identity” in *Armenian Forum. A Journal of Contemporary Affairs*, volume 2, number 4, Winter 2000 (Published January 2003), p. 39-55.
17. «Տան սուրբ» երևույթը. ակունքների հարցը և մերօրյա դրսևորումները. – «Հայոց սրբերը և սրբավայրերը. ակունքները, տիպերը, պաշտամունքը», Երևան, 2001, էջ 337-346:
18. “Home as the World” in *Armenian Folk Arts, Culture, and Identity*. – Eds. L. Abrahamian, N.Sweezy. Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 2001, pp. 73-97.
19. “Artifacts and Artisans: Wood” in *Armenian Folk Arts, Culture, and Identity*. – Eds. L.Abrahamian, N.Sweezy. Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 2001, pp. 101-112.
20. “Artifacts and Artisans: Clay” in *Armenian Folk Arts, Culture, and Identity*. – Eds. L.Abrahamian, N.Sweezy. Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 2001, pp. 113-136 (co-author - H. Petrosyan).
21. “Artifacts and Artisans: Copper” in *Armenian Folk Arts, Culture, and Identity*. – Eds. L.Abrahamian, N.Sweezy. Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 2001, pp. 137-149 (co-author - H. Petrosyan).
22. Փոխվում են արդյոք հայերը... (ազգաբանական դիտարկումներ). – «Պատմություններ աղքատության մասին. նյութեր և ուսումնասիրություններ», Երևան, 2001, էջ 392-406:

23. Ծաղկեպսակը որպես ցուցապատառ (ցեղասպանությունը եւ հայ ինքնության պատկերագրությունը). – «Հանդէս Ամսօրեայ» հայագիտական ուսումնաթերթ, Վիեննա, 2001, էջ 355-407:
24. Կազմողի կողմից. – Համբարձում Գալստյան, «Հողվածներ, հուշագրություններ, հարցազրույցներ...», Երևան, «Նոյյան տապան», 2002, էջ 3-5:
25. Սումգաիթեան ջարդեր. իրողություն, գնահատում եւ պատմական յիշողություն. – «Հանդէս Ամսօրեայ» հայագիտական ուսումնաթերթ, Վիեննա, 2002, էջ 158-206:
26. «Մենք պետք է կռուենք, եւ ոչ լաց լինենք...». անցեալի եւ ներկայի վերագնահատման գործընթացը Ղարաբաղյան շարժման համատեքստում. – «Հանդէս Ամսօրեայ» հայագիտական ուսումնաթերթ, Վիեննա, 2003, էջ 411-468:
27. Стратегия избежания геноцида согласно транспарантам и плакатам Карабахского движения. – Археология, этнология и фольклористика Кавказа. Материалы международной конференции. Ереван-Эчмиадзин, 2003, с. 306-309.
28. Историческая память в контексте этнокультурного единства и многообразия Южнокавказского региона. – В сб.: Южный Кавказ: Этнокультурное разнообразие и единство региона. Материалы III международной конференции. Южнокавказская сеть за гражданское согласие. Тбилиси, 2003, с. 9-19 (на русск. яз.), 69-78 (на англ. яз.).
29. Աղբատության չերևացող դրսևորումները Հայաստանում (ազգաբանական դիտարկումներ). – «Ժողովրդավարության կառուցումը Հայաստանում. նոր մարտահրավերներ» սեմինարի նյութեր, Երևան, 2004, էջ 78-84 (հայերեն), 86-91 (անգլերեն):
30. Ցեղասպանության հիշողությունը որպես նոր ինքնության ձևավորիչ (1980-ական թվականների վերջ - 1990-ական թվականների սկիզբ). – Պատմա-բանասիրական հանդես, 2005, թիվ 1, էջ 55-66:
31. «Տեր-Չոր ... Սումգաիթ ... Ատոմակայան ... Նաիրիտ». «Ցեղասպանություն» հասկացության սահմանների ընդլայնումը Ղարաբաղյան շարժման տարիներին (1988-1990 թթ.). – Նոր ազգագրական հանդես, 2005, թիվ Ա, էջ 78-88:
32. Հուշարձանը որպես գերեզմանոց (Ցեղասպանության հուշահամալիրի օրինակով). – «Հայ ժողովրդական մշակույթ» XIII. Նյութեր հանրապետական գիտական նստաշրջանի, խմբ. Դ. Վարդումյան, Ս. Հարությունյան, Ս. Հոբոսյան, Երևան, 2006, էջ 172-180:
33. Карты как символы национального движения в Армении. – В сб.: Mythical Landscapes Then And Now: The Mystification of Landscapes in Search

- for National Identity (Editors – Ruth Buttner, Judith Peltz), Yerevan, 2006, pp. 229-250, 279-285.
34. Քարտեզը որպէս ինքնութեան խորհրդանիշ. – «Հանդէս Ամսօրեայ» հայագիտական ուսումնաթերթ, Վիեննա, 2006, էջ 443-478:
 35. Теоретические вопросы управления памятью. – 21-й век: журнал фонда “Нораванк”, 2007, N 1, с. 137-150.
 36. The Memory Management Issue. – 21st Century: Informational and Analytical Journal. “Noravank” Foundation, 2007, N 1, pp. 91-102.
 37. Հիշողության կառավարման խնդիրները. – 21-րդ դար. «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամի հանդէս, 2007, թիվ 2, էջ 46-61:
 38. Հայաստան-Սփիւռք. հանդիպում Երեւանի կենտրոնում. – «Հանդէս Ամսօրեայ» հայագիտական ուսումնաթերթ, Վիեննա, 2007, էջ 363-428:
 39. Ցեղասպանութիւնների շարքեր. պատմական յիշողութիւնը եւ ինքնութիւնը տարբերութեամբ ու տեղանուններում (ըստ Ղարաբաղեան շարժման նիւթերի). – Հայկազեան հայագիտական հանդէս, հ. ԻԷ (27), Պէյրութ, 2007, էջ 233-284:
 40. “Iconography of Historical Memory and Armenian National Identity at the end of the 1980-s” in *Representations on the Margins of Europe. Politics and Identities in the Baltic and South Caucasian States* (editors: Ts. Darieva and W. Kaschuba). Campus Verlag: Frankfurt/Main / Chicago University Press, Chicago. 2007, pp. 89-113.
 41. Կուլեկտիվ եւ պատմական հիշողությունը մշակույթների երկխոսությունում. – 21-րդ դար. «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամի հանդէս, 2007, թիվ 3, էջ 113-131:
 42. Обыкновенная жизнь в необыкновенных условиях (травматический быт в сталинской ссылке и способы его преодоления). – В кн.: *Арпеник Александриян*. Сибирский дневник: 1949-1954 гг. Ереван, 2007, с. 35-54.
 43. Историческая память в диалоге между культурами. – 21-й век: журнал фонда “Нораванк”, 2007, N 2, с. 44-59.
 44. Collective and Historical Memory in the Dialogue of Cultures. – 21st Century: Informational and Analytical Journal. “Noravank” Foundation, 2007, N 2, pp. 21-33.
 45. Փոփոխություններ այո, կա՛ն, բայց ո՞ր ուղղությամբ. – Պատմություններ աղքատության մասին, զիրք երկրորդ: Խմբագիրներ Հր. Խառատյան, Հ. Մարության, Երևան, Ազգաբնակչության հետազոտությունների հայկական կենտրոն «Հազարաշեն», 2007, էջ 455-466:

46. Նյութեր «Պատմություններ աղքատության մասին. գիրք երկրորդ» ժողովածուի համար. – Պատմություններ աղքատության մասին. գիրք երկրորդ: Խմբագիրներ Հր. Խառատյան, Հ. Մարության, Երևան, Ազգաբնակչության հետազոտությունների հայկական կենտրոն «Հազարաշեն», 2007, էջ 185-238:
47. Մաքրության խնդիրները և մշակութային ու բնության հուշարձանների կարգավիճակի ընկալման հարցը հայաստանյան գյուղերում (ըստ Տաթև և Գոշ գյուղերի նյութերի). – «Հայ ժողովրդական մշակույթ» XIV. Նյութեր հանրապետական գիտական նստաշրջանի, խմբ. Ս. Բ. Հարությունյան, Ս. Գ. Հոբոսյան, Երևան, 2007, էջ 185-190:
48. Ցեղասպանության հիշողությունն իբրև գործոն. արդի վիճակը և հնարավոր զարգացումները. – Ինքնությունը և փոփոխվող աշխարհը. Միջազգային գիտաժողովի նյութեր, Երևան, 2008, էջ 96-105:
49. Памятник жертвам геноцида в контексте ритуалов памяти армянского народа. – Этнографическое обозрение, 2008, N 3, с. 119-128.
50. Գերմանիայի ֆինանսական փոխհատուցումները հրեությանը. ձևավորումը, գործընթացը, ներկա վիճակը. – 21-րդ դար. «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամի հանդես, 2008, թիվ 4, էջ 135-155:
51. Տրավմատիկ հիշողությունն իբրև հայկական ինքնության պահպանման կարևորագույն գործոն Թուրքիայում. – Թուրքիայի հայության խնդիրների շուրջ: Տեղեկագիր «Նորավանք» հիմնադրամի, թիվ 22, 2008, էջ 110-121:
52. Հայրենադարձության և աբսորբցիայի իսրայելական փորձից. – 21-րդ դար. «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամի հանդես, 2009, թիվ 1, էջ 88-102:
53. Եղեռնի զոհերի հուշարձանը՝ հայ ժողովրդի հուշային ծիսակարգի համատեքստում. – Ճարտարապետություն, շինարարություն, 2009, թիվ 4 (ապրիլ), էջ 8-12:
54. Իսրայելի մրցունակությունը և գիտության դերը. – Գլոբուս. ազգային անվտանգություն, 2009, թիվ 4, էջ 42-53:
55. Գերմանիայի ֆինանսական փոխհատուցումները հրեությանը. ձևավորումը, գործընթացը, ներկա վիճակը. – Արևմտահայության պահանջատիրության հիմնախնդիրները. գիտական զեկուցումների ժողովածու, խմբ. Ա. Շահնազարյան, Հ. Մարության, կազմողներ՝ Ա. Արշակյան, Վլ. Վարդանյան, Երևան, 2009, էջ 91-106:
56. Հայրենադարձության և աբսորբցիայի իսրայելական փորձից. – 1946-1948 թթ. հայրենադարձությունը և դրա դասերը. հայրենադարձության հիմնախնդիրն այսօր: Համահայկական գիտաժողով. զեկուցումների ժողովածու (12-14 դեկտ., 2008 թ.), Երևան, «Լիմուշ» հրատ., 2009, էջ 337-350:

57. Բարայելի կրթական համակարգը. ընդհանրական էջեր. – Մանկավարժություն, 2009, թիվ 5-6, էջ 85-102:
58. Артур Мкртчян – ученый и гражданин. – В кн.: Артур Мкртчян. Общественный быт армян Нагорного Карабаха (вторая половина XIX – начало XX вв.). Ереван, изд-во “Гитутюн”, 2010. Научные редакторы: Л. М. Варданян, А. Т. Марутян, с. 7-17 (соавтор – Л. М. Варданян).
59. Ցեղասպանության հիշողությունն իբրև գործոն. արդի վիճակը և հնարավոր զարգացումները. – Մարդ և հասարակություն. գիտամեթոդական վերլուծական ամսագիր, 2010, թիվ 1, էջ 26-33:
60. Խմբագրի կողմից. – Արմենուհի Ստեփանյան, 20-րդ դարի հայրենադարձությունը հայոց ինքնության համակարգում: Երևան, ՀՀ ԳԱԱ հրատ., 2010, էջ 5-8:
61. Վան քաղաքի առաջին հիշատակման 2865-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողով. – Պատմաբանասիրական հանդես, 2010, թիվ 3, էջ 306-308:
62. Պղնձե սպասքի աշխարհում. – Լուսիկ Ագուլեցու անցյալի մասունքներ հավաքածու, Երևան, 2010, էջ 321-325 (հայերեն), էջ 331-333 (անգլերեն):
63. Can Collective Memory of Genocide Lead to Reconciliation? A View from Yerevan. – *Prospects for Reconciliation: Theory and Practice. Proceedings of the International Workshop. Yerevan, 27 November 2010.* Edited by Hranush Kharatyan-Araqelyan and Leyla Neyzi. Bonn, 2011, pp. 24-38.
64. Գրախոսություն. *Ռուբեն Մելքոնյան*, «Հայոց ցեղասպանության թեման արդի թուրքական գրականության մեջ», Երևան, ՎՄՎ-Պրինտ, 2010, 128 էջ. – Թյուրքագիտական և օսմանագիտական հետազոտություններ (խմբ. Ռուբեն Սաֆրաստյան), հատոր VII, Երևան, 2011, էջ 433-435:
65. Կարո՞ղ է արդյոք ցեղասպանության հիշողությունը առաջնորդել դեպի հաշտություն. հայացք Երևանից. – 21-րդ դար. «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամի հանդես, 2011, թիվ 5, էջ 20-45:
66. Հայոց ցեղասպանության և հրեաների Հոլոքոստի հիշողության կառուցվածքային առանձնահատկությունները. – Պատմաբանասիրական հանդես, 2011, թիվ 2, էջ 24-46:
67. Historical Memory in Cultural Dialogue: Opportunity or Obstacle? – *A Handbook of Dialogue: Trust and Identity.* Eds. Krzysztof Czyzewski, Joanna Kulas, Mikolay Golubiewski. Sejny, 2011, pp. 229-240.
68. The Contemporary Expression of the Identity of the Boshas. – *Acta Ethnographica Hungarica* Volume 56, Number 2, 2011, pp. 297-314.

69. Գրախոսություն. *Ռուբեն Մելքոնյան*, «Իսլամացված հայերի խնդիրների շուրջ», Երևան, «Նորավանք», 2009. – 21-րդ դար. «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամի հանդես, 2012, թիվ 1, էջ 111-112:
70. Հիշողության դերն ազգային ինքնության կառուցվածքում. – Մարդ և հասարակություն. գիտամեթոդական վերլուծական ամսագիր, 2012, թիվ 1, էջ 13-22:
71. Կոլեկտիվ և պատմական հիշողության անհատական և սոցիալական չափումները. – Մարդ և հասարակություն. գիտամեթոդական վերլուծական ամսագիր, 2012, թիվ 2, էջ 35-50:
72. Կոլեկտիվ հիշողությունը անցյալի և ներկայի համատեքստում. – Մարդ և հասարակություն. գիտամեթոդական վերլուծական ամսագիր, 2012, թիվ 3, էջ 44-58:
73. Կոլեկտիվ և պատմական հիշողությունը տարեդարձային բնույթի նշումներում, հիշատակումներում. – Մարդ և հասարակություն. գիտամեթոդական վերլուծական ամսագիր, 2012, թիվ 4, էջ 46-63:
74. Культура жизнеобеспечения: Поселения и жилища. – В кн.: Армяне. Отв. ред. Л. М. Варданян, Г. Г. Саркисян, А. Е. Тер-Саркисянц; Ин-т этнологии и антропологии им. Н. Н. Миклухо-Маклая РАН; Ин-т археологии и этнографии НАН РА. М.: Наука, 2012, стр. 205-232.
75. Ղարաբաղյան շարժման կամ Հայկական հեղափոխության (1988-1990) հիմնական առանձնահատկությունները. – Համբարձում Գալստյան, Չուղարկված նամակներ, Երևան, 2013, էջ 9-17:
76. Ցեղասպանության գոհի բարդույթի հաղթահարումը Ղարաբաղյան շարժման տարիներին. – Վեմ համահայկական հանդես, 2013, թիվ 1, էջ 154-164:
77. К вопросу об иконографическом восприятии памяти Первой мировой войны в армянской действительности. – Պատմաբանասիրական հանդես, 2013, թիվ 1, էջ 3-21:
78. Գրախոսություն. *Հայկական ազգային խորհրդանշաններ. զինանշաններ, դրոշներ, պարզներ (կազմող և գլխ. խմբագիր՝ Հայկ Դեմոյան)*, Երևան, *Հեղ. հրատ.*, 2012, 468 էջ. – Պատմաբանասիրական հանդես, 2013, թիվ 1, էջ 221-225:
79. Ներածություն. – Հայաստանի մայրաքաղաքները: Գիրք I. Վան: Վան քաղաքի առաջին հիշատակության 2865-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովի (7-9 հոկտեմբերի 2010 թ.) նյութերի ժողովածու: Կազմող, խմբագիր և ներածության հեղինակ Հ. Տ. Մարության: Երևան, «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 7-24:

80. Յեղասպանության հարյուրամյա հիշողությունը և «ամերիկահայ ազգության» ձևավորման գործընթացը. – Հայկական ինքնության խնդիրները 21-րդ դարում. գիտաժողովի նյութեր (խմբ. Արամ Միմոնյան, Պոլ Հայտոսյան, Անդրանիկ Տազեյան, Յուրի Ավետիսյան), Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2013, էջ 42-54:
81. Առաջաբան. – Հարություն Թուրջյան, Հետսելջուկյան դարաշրջանի իրարարձությունները և «Մասունցի Դավիթ» էպոսը / Կազմեց և պատրաստեց հրատարակության Հ. Տ. Մարության, Երևան, Հեղինակային հրատ., 2013, էջ 7-17:
82. Հոլոքոստի մասին տեղեկատվության առկայությունը Հայաստանի դպրոցական դասագրքերում. – Ավանդականը և արդիականը հայոց մշակույթում. Դերենիկ Վարդումյանի ծննդյան 90-ամյակին նվիրված գիտաժողովի նյութերի ժողովածու (Հայ ժողովրդական մշակույթ, XVI) / Խմբագիրներ՝ Ս. Հարությունյան, Հ. Մարության, Ս. Հոբոսյան, Թ. Հայրապետյան, Լ. Աբրահամյան: Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 358-364:
83. “Patriotic Values in Armenian Folklore,” in *Faith and Values through Folklore, Language of dialogue between Civilizations*, 49-59. Antelias (Lebanon): LIQAA – The International Center for Dialogue of Civilizations, 2014.
84. “Museums and Monuments: Comparative Analysis of Armenian and Jewish Experiences in Memory Policies.” *Études Arméniennes Contemporaines 3: Juifs, Arméniens: un siècle d’État* (Juin 2014): 57-79 (in English).
85. Քարտեզները որպես Հայաստանում ազգային շարժման խորհրդանիշեր. – *Armenia: kultura współczesna w ujęciu antropologicznym* [Հայաստան. արդիական մշակույթը մարդաբանական տեսանկյունից], խմբ. Լևոն Աբրահամյան, Կոնրադ Շիկերսկի, 95-108. Վարշավա, 2014 (լեհերեն):
86. “Trauma and Identity: On Structural Particularities of Armenian Genocide and Jewish Holocaust.” *International Journal of Armenian Genocide Studies* 1 (1) (2014): 53-69.
87. Թանգարան և հուշարձան (հայոց և հրեաների փորձառության համեմատական վերլուծություն). – Պատմաբանասիրական հանդես, 2014, թիվ 3, էջ 58-79:
88. Ղարաբաղյան շարժման կամ Հայկական հեղափոխության (1988-1990) հիմնական առանձնահատկությունները. – Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողով. «Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները», 17-19 հոկտեմբերի, 2013 թ.: Զեկուցումների ժողովածու, Երևան, «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 197-200:
89. Հայոց ցեղասպանության և հրեից հոլոքոստի հիշողության կառուցվածքային առանձնահատկությունները. – Ինչպես լուսաբանել Հայոց ցեղասպա-

- նության թեման. ձեռնարկ լրագրողների համար: Գիտ. խմբ. Սուրեն Մանուկյան: Երևան, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, 2014, էջ 32-70: Նույն հոդվածը՝ «Ինչպես դասավանդել Հայոց ցեղասպանության թեման. ձեռնարկ ուսուցիչների համար»: Գիտ. խմբ. Սուրեն Մանուկյան: Երևան, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, 2014, էջ 78-110:
90. Из истории сохранения и застройки исторического центра Еревана (XIX – начало XXI века). – Պատմամշակութային ժառանգություն. գիտական և տեղեկատվական հոդվածների ժողովածու: Պրակ I, Երևան, 2014, էջ 55-83:
91. Ցեղասպանության զոհերի հիշողության խնդիրը հայկական ծեսերի համատեքստում. – *Απο Το Αραρατ Στον Ολυμπο: Θεματα Αρμενικής Λαογραφίας* [Արարատից Ողիմպոս. հայկական լաոգրաֆիայի հարցեր], խմբ. Մ. Գ. Սերգիս, Էլ. Կ. Խառացիդիս, Գարիֆ. Գ. Թեոդորիդու, 183-198. Սալոնիկ, Կ. և Մ. Անդ. Ստամուլիս հրատ., 2015 (հունարեն):
92. Խորհրդահայ մամուլի գաղափարական ուղղվածությունը քաղաքական պարտադրանքի պայմաններում (1930-ական թթ.). – Լրաբեր հասարակական գիտությունների, 2015, թիվ 1, էջ 362-375:
93. Ապրիլի 24-ը Հայոց ցեղասպանության զոհերի և ինքնապաշտպանական կռիվների հերոսների հիշատակման օր. – Մարդ և հասարակություն. գիտամեթոդական վերլուծական ամսագիր, 2015, թիվ 1, էջ 8-12:
94. Նոր աշխատություն Աթաթուրքի դերի մասին. – Բանբեր հայագիտության, 2015, թիվ 2, էջ 241-251:
95. Գրախոսություն. *Stefan Ihrig. Atatürk in the Nazi Imagination. The Belknap Press of Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts / London, England, 2014, 311 p.* – Արևելագիտության հարցեր, հ. 9, գլխ. խմբ. Գուրգեն Մելիքյան, հատորի պատասխանատու Ռուբեն Մելքոնյան, Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2015, էջ 513-539:
96. Памятник или музей? Политика памяти на родине и в диаспоре (на примере армянского и еврейского опыта). – Диаспоры: независимый научный журнал, 2015, N 1-2, с. 8-30.
97. Միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված Վանի հերոսամարտի 100-ամյակին և քաղաքի առաջին հիշատակության 2870-ամյակին. – Էջմիածին, 2015, ԺԱ, էջ 142-151:
98. Armenian Genocide – 100. From Recognition to Reparation. – Բանբեր հայագիտության, 2015, թիվ 3, էջ 235-243.
99. Ինքնապաշտպանության ֆենոմենը Հայոց ցեղասպանության տարիներին և հիշատակի օրվա վերաբանաձևման խնդիրը. – «Ցեղասպանագիտական հանդես», թիվ 3 (1-2) [«Առաջին համաշխարհային պատերազմի Կովկասյան ճակատը. Ցեղասպանություն, գաղթականներ և մարդասիրական օգ-

նություն» միջազգային գիտաժողովի նյութեր. Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, Երևան, 2014 թ. ապրիլի 21-22], 2015, էջ 76-80:

100. Как помнят Великую Отечественную в Армении: некоторые наблюдения. – Plural. Journal of the History and Geography Department, «Ion Creanga» Pedagogical State University. Volume 4, no. 2, 2016: History, Culture, Society, 95-105.
101. Ահռելի աշխատանքի արդիւնք բարձրարժէք ժողովածու. – *Յարութիւն Բուկահատեան*, Վկայարան Հայկական ցեղասպանութեան, գիրք 9, Անթիլիաս, 2016, էջ 9-11:
102. Տայքի ճարտարապետության պատմության ուսումնասիրությունը և խորհրդային գրաքննությունը. – Բանբեր Մատենադարանի, հ. 23, Երևան, «Նաիրի» հրատ., 2016, էջ 112-130:
103. “Boundaries/Borders of the Armenian Claims and Possibilities of International Dialogue,” in *141 Days in Action. January 19th Initiative*, 048-058. [Yerevan], United in Rights, 2017.
104. Խմբագրի կողմից. – Հասմիկ Գրիգորյան, Ջանգվածները և զանգվածային բռնությունները. Օսմանյան կայսրության մուսուլման բնակչության մասնակցությունը Հայոց ցեղասպանությանը, Երևան, 2017, էջ 9-11.
105. От национального – к общечеловеческому: Катастрофа европейского еврейства и геноцид армянского народа в коллективной памяти. – В кн.: *Яир Аурон, Государство Израиль и память о геноциде армян: от равнодушного отрицания – к запоздалому признанию*. Москва-Иерусалим-Ереван: Издательский дом "Долуханов", 2017, с. 273-296.
106. Փոխհատուցման ստացման հրեական փորձից. «Պահանջների կոնֆերանս» կազմակերպության ձևավորումը և գործունեությունը. – Հայոց ցեղասպանությունը և հատուցման հիմնախնդիրը: Միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու: Երևան, ՀՀ ԳԱԱ պատմ. ինստ., 2017, էջ 156-173:
107. Գրախոսություն. *Арман Киракосян*. Очерки дипломатической истории и историографии Армянского вопроса. М.: изд-во «Российский писатель», 2016, 432 с. – ԼՀԳ, 2017, թիվ 3, էջ 311-316:
108. “The Issue of the Rescue of Armenians by Ottoman Subjects During the Armenian Genocide,” in *Journal of the Society for Armenian Studies*, vol. 26 (2017): 39-61.
109. Ղարաբաղյան շարժումը (1988-1990) ցուցապաստառներում. ընդհանուր բնութագիր. – Արցախի պետական համալսարանի գիտական տեղեկագիր, 2017, պրակ 1, էջ 41-46:

110. “Kwestia ratowania Ormian przez obywateli osmańskich w czasie Ludobójstwa popełnionego na Ormianach w Turcji (część I),” in *Biuletyn Ormiańskiego Towarzystwa Kulturalnego*, Kroków, numer 90/91, 2017, pp. 25-47 (in Polish).
111. Փրկիչից մինչև պատժիչ. խորհրդային բանակը Ղարաբաղյան շարժման ցուցապաստառներում. – Գիտական ընթերցումներ (հոդվածների ժողովածու): Ղարաբաղյան շարժման 30-րդ տարեդարձին նվիրված գիտաժողովի նյութեր, Ստեփանակերտ, ԱրՊՀ հրատ., 2018, էջ 477-490:
112. Ինքնութեան «ամրացման» երկու հնարաւորութիւններ Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւնների համատեքստում. – Սփիւռք եւ ինքնութիւն (խմբ. Շահան Գանտահարեան), Անթիլիաս, Կիլիկիոյ Հայոց կաթողիկոսութեան հրատ., 2018, էջ 219-233:
113. Հայոց ցեղասպանության նահատակների սրբադասումը՝ որպես մշակութային երևույթ. – Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի աշխատություններ, 1: Հայ ժողովրդական մշակույթ, XVII: Ավանդականը և արդիականը հայոց մշակույթում (խմբ. Հարություն Մարության, Թամար Հայրապետյան, Սուրեն Հոբոսյան), Երևան, ՀԱԻ հրատ., 2018, էջ 54-64:
114. Հայոց ցեղասպանության տարիներին հայերի իրական և կեղծ փրկության խնդրի շուրջ. – ԼՀԳ, 2018, թիվ 2, էջ 30-60:
115. “The Ordinary Life in Unusual Circumstances (The Resistance to the Traumatic Everyday Life at the Stalin Exile and the Ways to Escape from Hardships),” in *Russian and Armenian Folklore Issues from Russia, Armenia, Greece and the Wider Black Sea Area (19th – 21st centuries)* (edited by Levon H. Abrahamian, Yuri D. Anchabadze, El. K. Charatsidis, M. G. Sergis, Garyf. G. Theodoridou), 419-446. K. & M. Ant. Stamoulis Publications, Thessaloniki, 2018 (հունարեն).
116. “Rescuing Armenians during the Genocide: The Righteous Among the Nations Approach,” in *The First International Conference on Nations under Genocide. Pazmany Peter Catholic University, Salahaddin University-Erbil, 19-21 April 2017, Budapest* (edited by István Ötvös, Zsuzsanna Keresztfalvi), 35-47. St Stephen’s Society Publishers to the Holy See, Budapest, 2018.
117. “Kwestia ratowania Ormian przez obywateli osmańskich w czasie Ludobójstwa popełnionego na Ormianach w Turcji (część II),” in *Biuletyn Ormiańskiego Towarzystwa Kulturalnego*, Kroków, numer 92/93, 2018, pp. 56-69 (in Polish).
118. Հայ ինքնության պահպանման հիմնախնդիրները Սփյուռքի համայնքներում XXI դարասկզբին. – Ռուսաստանի Դաշնության հայկական սփյուռքը: Միջազգային գիտաժողով: Զեկուցումների ժողովածու, Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2018, էջ 65-77:

119. Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օրվա ձևավորումը, զարգացումները, մերօրյա վիճակը (մաս 1). – *Ցեղասպանագիտական հանդես*, 6 (1), 2018, էջ 105-129:
120. Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օրվա ձևավորումը, զարգացումները, մերօրյա վիճակը (մաս 2). – *Ցեղասպանագիտական հանդես*, 6 (2), 2018, էջ 103-142:
121. “Museums and Genocide. Supporting Genocide Prevention Through Perpetuation of Remembrance Days of Genocide Victims. A View from Yerevan,” in *Genocide Prevention Through Education. Global Forum Against the Crime of Genocide. 9-11 Dec. 2018, Yerevan*, ed. Kristina Mehrabekyan, Kristina Harutyunyan, Roza Sargsyan, pp. 80-83.
122. «Կենտրոնի»/Մոսկվայի դերը և Ցեղասպանության հիշողությունը. պատկերացումների պատկերազրույթները Ղարաբաղյան շարժման (1988-1990) ընթացքում. – *Az Emlékezet Sváz Éve. Így látja az utókor az örmény népiirtást*. Szerkesztette: Botos Máté, Kovács Bálint. *Studia Armenologica Hungarica*, 1. L’Harmattan – Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 2019, pp. 192-216 (հունգարերեն):
123. “The Civic Education of the Memorial Museum: the Case of the Armenian Genocide Memorial Museum,” in *The Present Status and the Task of Building the Democracy Memorial Museum*. Seoul: Seoul Democracy Forum, 2019, 146-157 (in Korean), 158-171 (in English).
124. Երկու դաշնակից, տարբեր մոտեցում. – Հայրենիքից հեռու, Հայրենիքում. հայ ռազմիկների ճակատագիրն Առաջին աշխարհամարտում: Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ հիմնադրամ, «Տիգրան Մեծ» հրատ., Երևան, 2019, էջ 9-11 (գերմաներեն, հայերեն, անգլերեն):
125. Հայկական առաջին և երկրորդ հեղափոխությունների հիմնական առանձնահատկությունները. նախնական դիտարկումներ: *Հայաստան 2018. իրողություններ և հեռանկարներ* (խմբ. Աշոտ Ոսկանյան), Երևան, Հումանիտար հետազոտությունների հայկական կենտրոն, 2020, էջ 18-30 (հայերեն), էջ 250-260 (անգլերեն):
126. Սահմանադրական պայքարը Հայաստանի անկախացման ճանապարհին. Սահմանադրության մասին պատկերացումները, ընկալումները, գնահատականները Ղարաբաղյան շարժման տարիներին, *Սահմանադրական մշակույթի արժեքանական ակունքները հայ ժողովրդի հազարամյա տարեգրության ծայրերում* (խմբ. Գագիկ Հարությունյան, Արտակ Մովսիսյան, Տեր Արարատ քահանա Պողոսյան), Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 2020, էջ 643-680:
127. “Commemorative Culture of the Age of Globalization and the Armenian Genocide Memorial and Museum,” in *Commemorative Culture in the Era of Globalization: Collective Memories of Democracy and Human Rights at*

Historic Sites (ed. by Ho-Keun Choi). Seoul: Korea Democracy Foundation, 2020, 107-127 (in Korean).

128. Ներածություն, *Հայերի փրկության գործը Մերձավոր Արևելքում 1915-1923 թթ.: Միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու* (խմբ. Հ. Մարության, Ն. Մարգարյան), Երևան, «Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամ, 2020, էջ 11-26:
129. «Փրկություն» եզրույթի մեկնաբանության շուրջ, *Հայերի փրկության գործը Մերձավոր Արևելքում 1915-1923 թթ.: Միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու* (խմբ. Հ. Մարության, Ն. Մարգարյան), Երևան, «Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամ, 2020, էջ 49-61:
130. Գերեզմանոցային մշակույթի դրսևորումները հայոց յուշարձանային համալիրներում. – *Հանդես Ամսօրեայ*, 2020, էջ 445-468:
131. “The Demonstrations of April 24, 1990, and the Overcoming of the Genocide Victim Stereotype” in *Critical Approaches to Armenian Identity in the 21st Century: Vulnerability, Resilience, and Transformation*. Editor Altuğ Yılmaz (Istanbul: HDV Publications, 2021), 130-152.
132. “April 24. Formation, Development and Current State of the Armenian Genocide Victims Remembrance Day,” in *Remembering the Great War in the Middle East: From Turkey and Armenia to Australia and New Zealand*, 61-82. Eds. Hans-Lukas Kieser, Thomas Schmutz, Pearl Nunn (Bloomsbury Publishing; I.B.Tauris, 2021).
133. Արհեստագործական որոշ ավանդույթների վերափոխումը Տավուշում (ըստ Իջևան և Դիլիջան քաղաքների նյութերի)», *Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի աշխատություններ-4* (խմբ. Ս. Հոբոսյան, Հ. Մարության, Թ. Հայրապետյան, Տ. Դալալյան), Երևան, ՀԱԻ հրատ., 2021, էջ 75-84:
134. Ճանապարհի դեպի գինի եւ ճանապարհի դեպի օղի. տնական գինեգործութեան եւ օղեգործութեան ավանդույթները Վայոց ձորի բնակչութեան մերօրեայ կենցաղում. – *Հանդես Ամսօրեայ*, 2021, էջ 441-496:
135. Սահմանադրության թեման Ղարաբաղյան շարժման պատկերագրության մեջ. – *Արցախի պետական համալսարանի գիտական տեղեկագիր*, 2021, հասարակական գիտություններ, պրակ 2, էջ 185-210.
136. Հայաստանի քաղաքացու ինքնության ձևափոխման և Հայաստանի անկախության վերականգնման գործընթացը, *Աշխատություններ Հայաստանի պատմության թանգարանի 8. ՀՀ անկախության 30 ամյակին նվիրված հանրապետական գիտաժողովի նյութեր*, Երևան, «Վառմ» ՍՊԸ, 2021, էջ 9-16:

137. «Հիշում եմ և պահանջում» կարգախոսը և Հայոց ցեղասպանության հիշողության փոխանցման մարտահրավերները 21-րդ դարում»۔ – *Ցեղասպանագիտական հանդես* 9, no. 2 (2021), էջ 9-54: <https://doi.org/10.51442/jgs.0020>
138. “The Armenian Genocide and the Jewish Holocaust: Trauma and Its Influence on Identity Changes of Survivors and Their Descendants,” in *Armenian and Jewish Experience between Expulsion and Destruction*, 181-198. Eds. Sarah M. Ross and Regina Randhofer (Berlin/Boston: De Gruyter Oldenbourg, 2021). <https://doi.org/10.1515/9783110695403-010>
139. “The Local and Global in the Armenian Genocide Memorial,” *International Journal of Armenian Genocide Studies* 6, no. 2 (2021): 75-89. <https://doi.org/10.51442/ijags.0024>
140. Հայոց ցեղասպանության թեմայի դասավանդման հիմնախնդիրները Հայաստանում արժեքային կողմնորոշումների համատեքստում. – *Վէմ համալսարանի հանդես* 2022, հուլիս-սեպտեմբեր թիվ 3 (79), էջ 10-32: [DOI: 10.57192/18291864-2022.3-10](https://doi.org/10.57192/18291864-2022.3-10)
141. “The “Karabagh – Armenia” Theme in the Iconography of Armenian Identity (Based on Posters and Banners from the Karabagh Movement),” *International Journal of Armenian Genocide Studies* 7, no. 2 (2022): 7-62. Co-author – Levon Abrahamian. <https://doi.org/10.51442/ijags.0033>
142. «Ղարաբաղ-Հայաստան» թեման հայ ինքնության պատկերազրույթի մեջ (ըստ Ղարաբաղյան շարժման ցուցապատումների). – *Արցախի պետական համալսարանի գիտական տեղեկագիր*, 2023, հասարակական գիտություններ, պրակ 1, էջ 331-383 (համահեղինակ՝ Լևոն Աբրահամյան)

ԶԵԿՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Ջեռուցման և լուսավորման համալիրները հայկական ժողովրդական բնակելի տներում (19-րդ դարի վերջ – 20-րդ դարի սկիզբ). – Երիտասարդ գիտնականների V կոնֆերանս «Ավանդականի ժառանգման հարցերը հայկական մշակույթում»: Ջեկուցումների թեզիսներ, իմր. Լ. Հ. Աբրահամյան, Զ. Վ. Խառատյան, Երևան, Հայկ. ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, 1982, էջ 27-28:
2. Типы мебели для лежания в интерьере армянского народного жилища второй половины XIX – начала XX в. – Всесоюзная сессия по итогам полевых этнографических исследований 1980-1981 гг. Тезисы докладов. Нальчик, 1982, с. 207-208.
3. Традиционное в интерьере современного армянского сельского жилища. – Научно-практическая многосторонняя конференция “Музей и этнографические проблемы современности”. Тезисы докладов. Первая секция. Ред. И. Н. Приходько, Л., 1984, с. 52-54.

4. Հայոց ավանդական մանկական կահույքը. – Երիտասարդ գիտնականների VII կոնֆերանս: Ձեկուցումների թեզիսներ «Հայ ժողովրդական մշակույթի հետազոտման հարցեր», խմբ. Չ. Վ. Խառատյան, Հ. Լ. Պետրոսյան, Երևան, Հայկ. ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, 1986, էջ 19-20:
5. Հայ գյուղական բնակարանի ներսույթի (ինտերյեր) տիպաբանության հարցի շուրջ. – Հանրապետական գիտական նստաշրջան, նվիրված 1984-85 թթ. ազգագրական և բանահյուսական դաշտային հետազոտությունների հանրագումարին: Ձեկուցումների թեզիսներ, խմբ. Դ. Ս. Վարդումյան, Երևան, Հայկ. ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, 1987, էջ 56-57:
6. Значение музейных коллекций при изучении материальной культуры (на примере интерьера армянского народного жилища). – “Проблемы развития культуры народов и изучения культуры по музейным коллекциям”: Всесоюзная научная конференция “Этнографическая наука и пропаганда этнографических знаний”. Тезисы докладов. Отв. ред. Н. А. Томилов, Омск, изд. ОмГУ, 1987, с. 133-134.
7. Звартноц в Ноевом ковчеге. – Երիտասարդ գիտնականների 8-րդ կոնֆերանս «Հայ ժողովրդական մշակույթի հետազոտման հարցեր (Մշակույթ և լեզու)»: Ձեկուցումների թեզիսներ, խմբ. Չ. Վ. Խառատյան, Հ. Լ. Պետրոսյան, Երևան, Հայկ. ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, 1988, էջ 49-51:
8. К типологии традиционного жилища города Ахалцха (по материалам полевых исследований 1987 г.). – Всесоюзная научная сессия по итогам этнографических и антропологических исследований 1986-87 гг. Тезисы докладов. Отв. ред. Л. М. Дробижева. Сухуми, изд-во “Алашара”, 1988, с. 225-227.
9. Ախալցխայի բնակչության էթնիկ կազմի հարցի շուրջը (19-րդ դարի երկրորդ քառորդ - 20-րդ դարի սկիզբ). – Հանրապետական գիտական նստաշրջան. 1986-88 թթ. ազգաբանական և բանագիտական դաշտային հետազոտությունների հիմնական արդյունքները: Ձեկուցումների հիմնադրույթներ, խմբ. Դ. Ս. Վարդումյան, Երևան, Հայկ. ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, 1990, էջ 43-44:
10. Транспаранты и плакаты, как зеркало Карабахского движения. – Всесоюзная научная сессия по итогам полевых этнографических и антропологических исследований 1988-89 гг. Тезисы докладов в трех частях. Часть 1. Отв. ред. Л. М. Дробижева. Алма-Ата, 1990, с. 122-123 (соавтор: Л. А. Абрамян).
11. Борьба за национальную независимость в Прибалтике и Закавказье: различия и сходство. – Всесоюзная научная конференция “Межнациональные проблемы и конфликты: поиски путей их решения”. Тезисы докладов, Бишкек, 1991, часть 1, с. 36-37 (соавтор: Л. А. Абрамян).
12. Հայերի ցեղապանությունը. պատմական հիշողությունը և ստերեոտիպերի փոխակերպումը (ըստ Ղարաբաղյան շարժման ցուցաբացման). – Հայ

ժողովրդական մշակույթի հետազոտման հարցեր. Արցախ: Ձեկուցումների հիմնադրույթներ, խմբ. Ձ. Խառատյան, Հ. Պետրոսյան, Երևան, 1992, էջ 22-24: Նույնը հոդվածի տեսքով՝ «Ար» շաբաթաթերթ, 1993, թիվ 6:

13. Էթնիկ ստերեոտիպ և սովորույթային իրավունք. փոխհարաբերության հարցեր. – «Հայք հաստատություն». Տեղեկագիր, 1993, թիվ 10, էջ 10: Նույնը հոդվածի տեսքով՝ «Ար» շաբաթաթերթ, 1993, թիվ 16, 17:
14. Վայոցձորյան գլխատան ներսույթը. – Հանրապետական գիտական նստաշրջան, նվիրված 1990-94 թթ. ազգագրական և բանագիտական հետազոտությունների արդյունքներին. Ձեկուցումների հիմնադրույթներ, խմբ. Ս. Բ. Հարությունյան, Դ. Ս. Վարդումյան, Երևան, 1995, էջ 52-54:
15. Շիրակյան գլխատան ներսույթը. – «Շիրակի պատմա-մշակութային ժառանգությունը». Հանրապետական երկրորդ գիտաժողով: Ձեկուցումների թեզիսներ, կազմեցին Հ. Խաչատրյան, Ս. Հայրապետյան, խմբ. Ս. Հարությունյան, Գյումրի, «Կումայրի» հրատարակչություն, 1996, էջ 44-45:
16. Քաղաքական ելույթների պատկերագրական լեզվի շուրջ (Ղարաբաղյան շարժման ցուցապաստառների օրինակով). – Հայ արվեստին նվիրված հանրապետական VIII գիտական կոնֆերանս: Ձեկուցումների թեզիսներ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 1997, էջ 5-6 (համահեղինակ՝ Լ. Աբրահամյան):
17. Հայ շուկայի ազգագրություն. մի քանի հարցադրում. – Արդի էթնամշակութային գործընթացները Հայաստանում. 1: Հանրապետական գիտական նստաշրջան: Ձեկուցումների հիմնադրույթներ, խմբ. Հ. Մարության, Դ. Վարդումյան, Երևան, 1997, էջ 5-6 (համահեղինակներ՝ Լ. Աբրահամյան, Ա. Գուլյան, Գ. Շազոյան, Հ. Պետրոսյան):
18. Վարդենիսի շրջանի հայության ներէթնիկ շերտերը. փոխհարաբերության հարցեր. – Արդի էթնամշակութային գործընթացները Հայաստանում. 1: Հանրապետական գիտական նստաշրջան: Ձեկուցումների հիմնադրույթներ, խմբ. Հ. Մարության, Դ. Վարդումյան, Երևան, 1997, էջ 18-20:
19. Ղարաբաղ-Հայաստան փոխհարաբերություններն ըստ Ղարաբաղյան շարժման ցուցապաստառների. – Արդի էթնամշակութային գործընթացները Հայաստանում. 1: Հանրապետական գիտական նստաշրջան: Ձեկուցումների հիմնադրույթներ, խմբ. Հ. Մարության, Դ. Վարդումյան, Երևան, 1997, էջ 20-22:
20. Գոյասևում-94 (ըստ Վայքի և Գորիսի շրջանների նյութերի). – Արդի էթնամշակութային գործընթացները Հայաստանում. 1: Հանրապետական գիտական նստաշրջան: Ձեկուցումների հիմնադրույթներ, խմբ. Հ. Մարության, Դ. Վարդումյան, Երևան, 1997, էջ 22-24 (համահեղինակ՝ Ս. Գաբրիելյան):
21. «Մաղագործների» ինքնության արդի դրսևորումները (ըստ Ջավախքի նյութերի). – «Հայ ժողովրդական մշակույթ» հանրապետական գիտաժողով: Ձե-

կուցումների հիմնադրույթներ, խմբ. Ս. Բ. Հարությունյան, Դ. Ս. Վարդումյան, Երևան, 1999, էջ 52-54:

22. Тема геноцида в иконографии армянской идентичности: венки-плакаты (по материалам Карабахского движения). – Лавровские (Среднеазиатско-Кавказские) чтения 1998-1999 гг. Краткое содержание докладов. Санкт-Петербург, 2001, с. 126-128 (соавтор: Л. А. Абрамян).
23. К вопросу о роли исторической памяти в национальных движениях. – IV Конгресс этнографов и антропологов России. Тезисы докладов. Москва, 2001, с. 96.
24. Հայ ինքնության ձևափոխման հիմնական ուղղությունները Ղարաբաղյան շարժման տարիներին. – «Հայագիտության արդի վիճակը և նրա զարգացման հեռանկարները». Հայագիտական միջազգային առաջին համաժողով, զեկուցումների դրույթներ, Երևան, Երևանի համալսարանի հրատ., 2003, էջ 55-56:
25. Սգո երթերը, անմեղ զոհերի հիշատակի օրերը որպես ժողովրդական հավատալիքների դրսևորման ձևեր. – «Հայ ժողովրդական մշակույթ» հանրապետական գիտաժողով: XII. Հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, խմբ. Ս. Բ. Հարությունյան, Դ. Ս. Վարդումյան, Երևան, 2004, էջ 98-102:
26. Фактор исторической памяти в контексте Армянской революции 1988-1990 гг. – Международная научная конференция "Археология, этнология и фольклористика Кавказа". Сборник кратких содержаний докладов. Тбилиси, 2004, с. 215.
27. "Свои" как "чужие": конфликты в моноэтнических обществах. – VI Конгресс этнографов и антропологов России. Тезисы докладов. Санкт-Петербург, 2005, с. 80.
28. Значение транспарантов и плакатов в мобилизации общества. – VI Конгресс этнографов и антропологов России. Тезисы докладов. Санкт-Петербург, 2005, с. 386.
29. Память и трансформация отношения к советским войскам в годы Карабахского движения как признак изменения идентичности. – Археология, этнология, фольклористика Кавказа. Международная научная конференция, Батуми, 2006. Сборник кратких содержаний докладов. Тбилиси, 2007, с. 355-357.
30. Даты, цифры и названия местностей как кодировки исторической памяти. – Лавровский сборник: Материалы Среднеазиатско-Кавказских исследований. Этнология, история, археология, культурология. 2006-2007. СПб.: МАЭ РАН, 2007, с. 233-235.
31. Թուրքերի կողմից հայերի փրկության խնդիրը ցեղասպանության տարիներին Հոլոքոստի ուսումնասիրության լույսի ներքո. – Հայոց ցեղասպանու-

թյուն-100. Ճանաչումից՝ հատուցում: Միջազգային գիտաժողով, 15-16 հոկտեմբերի, 2015: Զեկուցումների դրույթներ: Երևան, ՀՀ ԳԱԱ հրատ., 2015, էջ 218-221 (հայ., անգլ.):

32. Տայքի ճարտարապետության պատմության ուսումնասիրությունը և խորհրդային գրաքննությունը. – Պատմական Տայք. Պատմություն, մշակույթ, դավանանք: Միջազգային գիտաժողով, 22-24 հունիսի, 2016: Զեկուցումների հիմնադրույթներ: Խմբ. Մ.-Է. Շիրինեան, Թ. Մ. Վան Լինտ, Ն. Ղարիբյան, Ս. Մանուկյան, Զ. Հակոբյան, Երևան, 2016, էջ 38-40 (հայ., անգլ.):
33. Ղարաբաղյան շարժումը (1988-1990) և Հայաստանի Երրորդ հանրապետության ձևավորումը. – Հայոց նորագույն պետականության քառորդ դարը. գիտաժողովի զեկուցումների դրույթներ: Խմբ. Գ. Ա. Պողոսյան: Երևան, «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 30-37 (հայ., ռուս., անգլ.):

ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀՈՂՎԱԾՆԵՐ

1. Ցեղասպանության հիշողությունն իբրև գործոն. – 3 մայիսի 2007, http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=2268&sphrase_id=8529
2. Յադ Վաշեմ. Հոլոքոստի մասին հիշողությունն Բարայելում. – 22 հունիսի 2007, http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=2465&sphrase_id=8529
3. Յադ Վաշեմն ու Բարայելի հասարակությունը. – 16 հուլիսի 2007, http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=794&sphrase_id=8529
4. Միացյալ Նահանգների Հոլոքոստի մեմորիալ թանգարանը ամերիկյան արժեքների համատեքստում. – 23 հուլիսի 2007, http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=792&sphrase_id=8529
5. Հրեական հայրենադարձության փորձից. Ալիյա. 1. – 17 սեպտեմբերի 2007, http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=787&sphrase_id=8529
6. Արևմտահայության պահանջատիրության հիմնախնդիրներին նվիրված գիտաժողով Նիկոսիայում. – 8 մայիսի 2008 թ., http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=2249&sphrase_id=8529
7. Գերմանիայի ֆինանսական փոխհատուցումները հրեությանը. ձևավորումը, ընթացքը, արդի վիճակը. – 19 մայիսի 2008 թ., http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=754&sphrase_id=8529

8. Լեզվի դերը Իսրայելում ազգակերտման գործընթացում. պատմություն և արդիականություն. – 7 մայիսի 2009 թ.,
http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=2445&sphrase_id=8529
9. Իսրայելի կրթական համակարգը. ընդհանրական պատկեր. – 3 հունիսի 2009 թ.,
http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=2443&sphrase_id=8529
10. Իսրայելի մրցունակությունը և գիտության դերը. – 10 նոյեմբերի 2009 թ.,
http://www.noravank.am/arm/articles/detail.php?ELEMENT_ID=2435&sphrase_id=8529

ԶԵՎՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎՆԵՐՈՒՄ

ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի երիտասարդ գիտնականների V, VII, VIII հանրապետական կոնֆերանսներ, Երևան, 1982, 1986, 1988 թթ.:

Համամիութենական գիտական կոնֆերանսներ, նվիրված ազգագրական և մարդաբանական հետազոտությունների արդյունքներին. Սուխում (Աբխազիա), Ալմա-Աթա (Ղազախստան), 1988, 1990 թթ.:

Համամիութենական գիտական կոնֆերանս «Թանգարանը և արդիականության ազգագրական պրոբլեմները», Լենինգրադ, 1984 թ.:

Հանրապետական գիտական նստաշրջաններ, նվիրված ազգագրական և բանահյուսական դաշտային հետազոտությունների հանրագումարների, Երևան, 1987, 1990, 1995, 1999, 2006 թթ.:

Համամիութենական գիտաժողով «Ազգագրություն գիտությունը և ազգագրական գիտելիքների պրոպագանդումը», Օմսկ, 1987 թ.:

Համամիութենական գիտաժողով «Ազգամիջյան պրոբլեմներ և կոնֆլիկտներ. Լուծման ուղիների որոնումներում», Բիշքեկ (Կիրգիզիա), 1991 թ.:

Հանրապետական գիտաժողով «Հայ մշակույթի հետազոտման հարցեր. Արցախ», Երևան, 1992 թ.:

Հայ արվեստին նվիրված հանրապետական VIII գիտական կոնֆերանս, Երևան, 1997 թ.:

«Կովկասի ազգաբանության հարցեր» առաջին միջազգային գիտաժողով, Երևան, 1999 թ.:

Ժողովրդավարության զարգացումը Հայաստանում. սեմինար IV. «Մշակույթը և անցումային հասարակությունը», Ծաղկաձոր, 1999 թ.:

«Տարածաշրջանային զարգացումները Սև և Կասպից ծովերի ավազաններում», Այրեքսի շրջանավարտների գիտաժողով, Օդեսա (Ուկրաինա), 2000 թ.:

Խորհրդակցություն, նվիրված ԱՊՀ երկրներում աղքատության նվազեցմանն ուղղված ստրատեգիական ծրագրերի մշակմանը. Միջազգային արժույթային հիմնադրամ, Համաշխարհային բանկ: Մոսկվա, 2000 թ.:

«Խաղաղությունը և զարգացումը Կովկասում». միջազգային գիտա-գործնական կոնֆերանս: Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարարություն, Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիա, Մոսկվա, 2001 թ.:

«Հարավային Կովկաս. տարածաշրջանի էթնամշակութային բազմազանությունը և միասնությունը»: Քաղաքացիական սամաձայնությանն ուղղված հարավկովկասյան ցանց. 3-րդ միջազգային կոնֆերանս, Թբիլիսի, 2003 թ.:

Ժողովրդավարության կառուցումը Հայաստանում. նոր մարտահրավերներ, Ծաղկաձոր, 2004 թ.:

Միջմշակութային երկխոսության երկրորդ կոլոզվիում, Բոռնոլանդ հիմնադրամ, Թբիլիսի, 2005 թ.:

Հայաստան-Սփյուռք երրորդ համաժողով, Երևան, սեպտեմբերի 18-20, 2006 թ.:

Ինքնությունը փոփոխվող աշխարհում: Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան պետական լեզվաբանական համալսարան, Երևան, հուլիսի 10-12, 2007 թ.:

Հիշողությունից՝ հիշատակում. 1967-2007: Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, Ծիծեռնակաբերդի Մեծ եղեռնի հուշահամալիրի 40-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողով: Երևան, նոյեմբերի 27-28, 2007 թ.:

Հանդուրժողականությունը և այլատյացությունը հարավկովկասյան տարածաշրջանում. մարտահրավերներ խաղաղության և վստահության հաստատման դեմ: Միջազգային գիտաժողով, նվիրված սոււմգայիթյան ջարդերի 20-ամյակին: Երևան, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, փետրվարի 25, 2008 թ.:

Արևմտահայության պահանջատիրության հիմնախնդիրները. գիտագործնական միջազգային գիտաժողով: Նիկոսիա (Կիպրոս), ապրիլի 18-20, 2008 թ.:

Համշեն և համշենահայեր. պատմություն և մշակույթ: Միջազգային գիտաժողով: Երևան, հուլիսի 23, 2008 թ.:

«1946-1948 թթ. հայրենադարձությունը և դրա դասերը. հայրենադարձության հիմնախնդիրն այսօր»: Միջազգային գիտաժողով: Ծաղկաձոր, դեկտեմբերի 12-14, 2008 թ.:

Հայեր և հրեաներ. պատմական ընկալումների փոխակերպումներ: Սեմինար-քննարկումներ. ԵՊՀ արևելագիտության ֆակուլտետ, արաբագիտության ամբիոն: Երևան, մայիսի 31-հունիսի 5, 2010 թ.:

«Վան-2865». Վան քաղաքի առաջին հիշատակման 2865-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողով: Երևան, հոկտեմբերի 7-9, 2010 թ.:

Հայաստանյան Կլոբ սեղան հիմնադրամ Armenia Round Table Foundation (Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի հայաստանյան կազմակերպություն), «Armenian Genocide: Memory Healing in Armenia» թեմայի շուրջ կլոբ-սեղան / քննարկում: Էջմիածին, նոյեմբերի 17, 2010 թ.:

Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը. 20-րդ դարի վերջ – 21-րդ դարի սկիզբ: Միջազգային գիտաժողով, նվիրված Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան պետական լեզվաբանական համալսարանի 75-ամյակին: Երևան, նոյեմբերի 18-19, 2010 թ.:

«Հաշտեցման հեռանկարներ. տեսություն և պրակտիկա»: Հայ-գերմանա-թուրքական համատեղ ծրագիր: Միջազգային գիտաժողով: Երևան, նոյեմբերի 26-27, 2010 թ.:

Ռուսաստանի մշակույթը Առաջին համաշխարհային պատերազմի և հեղափոխության տարիներին (1914-1922): Միջազգային գիտաժողով: Սանկտ-Պետերբուրգի եվրոպական համալսարան, հունիսի 11-12, 2011 թ.:

Կովկասի հնագիտություն, ազգագրություն, բանահյուսություն: Միջազգային գիտաժողով: Ծաղկաձոր, սեպտեմբերի 25-29, 2011 թ.:

Կովկաս, կոնֆլիկտ, մշակույթ. Հայաստանի, Ադրբեջանի և Վրաստանի ազգաբանությանը և կոնֆլիկտների կանխմանը նվիրված առաջին միջազգային սիմպոզիում: Թբիլիսի, հոկտեմբերի 31 – նոյեմբերի 5, 2011 թ.:

Սովորելով անցյալից. Հոլոքոստի դասավանդման համաշխարհային հեռանկարները: Զալցբուրգի համաշխարհային սեմինար: Զալցբուրգ (Ավստրիա), հունիսի 27-հուլիսի 1, 2012 թ.:

Հայոց և հրեից փորձառության համեմատություն. գաղափարախոսությունից մինչև պետության կերտում: Սեմինար-քննարկումներ: «Եվրասիա» միջազգային համալսարան, Պաիդեա ծրագրի ինկուբատոր (Հրեական ուսումնասիրությունների եվրոպական ինստիտուտ Շվեդիայում): Երևան, հուլիսի 23-27, 2012 թ.:

Հոլոքոստի դասավանդումը 21-րդ դարում: Յադ Վաշեմ թանգարանի Հոլոքոստի ուսումնասիրությունների միջազգային դպրոցի և Պատմություն դասավանդողների եվրոպական ընկերակցության համատեղ սեմինար-գիտաժողով: Երուսաղեմ (Իսրայել), դեկտեմբերի 4-9, 2012 թ.:

Հայկական ինքնության խնդիրները 21-րդ դարում: Միջազգային գիտաժողով, կազմակերպված Երևանի պետական համալսարանի (Մփյուռքագիտության ամբիոն) և Բեյրութի հայկազյան համալսարանի (Մփյուռքի ուսումնասիրության կենտրոն) կողմից: Երևան, մարտի 13-14, 2013 թ.:

Հայոց ցեղասպանություն. մարտահրավերներ հարյուրամյակի նախաշեմին: Միջազգային գիտաժողով: Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումները համակարգող պետական հանձնաժողով: Երևան, մարտի 22-23, 2013 թ.:

Փոքրամասնություններու նոր իրականությունը. Թուրքիոյ մէջ հայ հաւաքականութեան հեռանկարները: «Ժամանակ» օրաթերթի հիմնադրութեան 100-ամեակին ձօնուած դարադարձի յոբելենական ձեռնարկներու եզրափակիչ հանգրուանի ծիրէն ներս գիտաժողով: Ստամբուլ (Թուրքիա), մայիսի 25, 2013:

Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողով. «Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները»: Երևան, հոկտեմբերի 17-19, 2013 թ.:

Արժեքների փոխանցումը ֆուկլորի միջոցով: Քաղաքակրթությունների երկխոսության միջազգային կենտրոնի կազմակերպած կոնգրես: Բեյրութ (Լիբանան), նոյեմբերի 16-18, 2013 թ.:

Կովկասյան կապերի գիտաժողով: Հարավային Կովկասի ամերիկյան հետազոտական ինստիտուտ (ARISC) և Ինդիանայի համալսարանի ներասիական ուսումնասիրությունների չինական հետազոտական ինստիտուտ: Բլումինգտոն (Ինդիանա, ԱՄՆ), ապրիլի 4-5, 2014 թ.:

Առաջին համաշխարհային պատերազմի Կովկասյան ճակատը. ցեղասպանություն, գաղթականներ և մարդասիրական օգնություն: ՀՀ ԳԱԱ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, Երևան, ապրիլի 21-22, 2014 թ.:

Հայագիտական հետազոտությունների ներկա վիճակը. նոր գիտելիքների ստեղծումը և նյութականացումը: Միջազգային գիտաժողով, կազմակերպված Լոս-Անջելեսի Կալիֆոռնիայի համալսարանի (UCLA) Քոթսեն հնագիտության ինստիտուտի, Լոս-Անջելեսի Կալիֆոռնիայի համալսարանի (UCLA) հայոց հնագիտության և ազգագրության հետազոտական ծրագրի կողմից: Լոս-Անջելես (Կալիֆոռնիա, ԱՄՆ), մայիսի 31 – հունիսի 1, 2014 թ.:

Վայրենի Եվրոպան. 1914 թ. օգոստոսից մինչև Շոա: Միջազգային գիտաժողով, կազմակերպված Սալոնիկի Արիստոտել համալսարանի քաղաքագիտության ֆակուլտետի կողմից: Սալոնիկ (Հունաստան), 12-14 հունիսի, 2014 թ.:

Հարյուրամյակի միջով. Հայոց ցեղասպանության պատմագրությունը վերագնահատված: Նեբրասկա-Լինքոլնի համալսարան (ԱՄՆ), մարտի 19-20, 2015:

Ցեղասպանությունը և համաշխարհային պատմությունը. Հայոց ցեղասպանության 100-ամյակին նվիրված գիտաժողով: Լոս-Անջելեսի Կալիֆոռնիայի համալսարան (UCLA) (ԱՄՆ), ապրիլի 10-11, 2015:

Հարյուր տարվա հիշողություն. Հայոց ցեղասպանությանը նվիրված միջազգային գիտաժողով: Պիտեր Պազմանի կաթոլիկ համալսարան: Բուդապեշտ (Հունգարիա), մայիսի 16, 2015:

Ցեղասպանագետների միջազգային ընկերակցության 12-րդ համաժողով: Հայաստանի ամերիկյան համալսարան, Երևան, հուլիսի 8-12, 2015:

«Մշակութային քաղաքականություն, քաղաքականություն մշակույթի համար. մշակույթի դերը «Ետ-2015» զարգացման օրակարգում» միջազգային կոնֆերանս, նվիրված ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հիմնադրման 70-ամյակին: Երևան, հուլիսի 11-13, 2015:

Մուսա լեռան հերոսամարտի 100-ամյա տարելիցին նվիրված միջազգային գիտաժողով: ԵՊՀ հայագիտական հետազոտությունների ինստիտուտ, ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետ: Երևան, սեպտեմբերի 17, 2015:

Հայոց ցեղասպանություն-100. Ճանաչումից՝ հատուցում: Միջազգային գիտաժողով: ՀՀ ԳԱԱ և ԵՊՀ, Երևան, հոկտեմբերի 15-16, 2015:

Ավանդականը և արդիականը հայ ժողովրդական մշակույթում, XVII: ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, Երևան, նոյեմբերի 18-20, 2015:

Քարտեզագրելով Եվրոպայի հետ-1989 թ. հիշողությունները: Միջազգային գիտաժողով, Վիեննա (Ավստրիա), նոյեմբերի 29 – դեկտեմբերի 1, 2015:

Հիշողություն առանց սահմանների. Եվրոպական հիշողություն II: Միջազգային գիտաժողով, Բեռլին (Գերմանիա), նոյեմբերի 15, 2015:

Ցեղասպանության թեման գրականության մեջ. հրեական և հայկական հեռանկարներ: Միջազգային գիտաժողով, Հայաստանի ամերիկյան համալսարան, Նեգեվի Բեն-Գուրիոն համալսարանի եբրայական գրականության բաժին: Երևան, ապրիլի 13-14, 2016:

Պատմական Տայք. պատմություն, մշակույթ, դավանանք: Միջազգային գիտաժողով, Մատենադարան, ՀՀ ԳԱԱ, Բյուզանդագիտության հայկական ազգային կոմիտե, Երևան, հունիսի 22-24, 2016:

Հայոց նորագույն պետականության քառորդ դարը: Միջազգային գիտաժողով, ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիա, ԵՊՀ, Երևան, հուլիսի 15, 2016 թ.:

Հայկական սփյուռքը և հայ-ռուսական հարաբերությունները. պատմություն և արդիականություն: Միջազգային գիտաժողով, Մոսկվայի պետական համալսարան, Հայագիտական հետազոտությունների իրականացման և աջակցման «Անիվ» հիմնադրամ, Մոսկվա (ՌԴ), սեպտեմբերի 14-15, 2016:

International Conference “Critical Approaches to Armenian Identity in the 21st Century: Vulnerability, Resilience and Transformation.” Hrant Dink Foundation, Istanbul (Turkey), October 7-8, 2016.

Ռուսաստանի Դաշնության հայկական սփյուռքը: Միջազգային գիտաժողով, Երևանի պետական համալսարան, Գալուստ Կիլպենկեան հիմնարկութեան հայկական համայնքների բաժին, Երևան, հոկտեմբերի 13-14, 2016:

Հայոց ցեղասպանությունը և հատուցման հիմնախնդիրը: Միջազգային գիտաժողով, ՀՀ ԳԱԱ և Երևանի պետական համալսարան: Երևան, նոյեմբերի 22-23, 2016:

Փոքր Ասիայի ժողովուրդներ. իրավունքով միացյալ: Միջազգային գիտաժողով-խորհրդաժողով, Արևմտահայոց ազգային համագումար: Բեռլին (Գերմանիա), հունվարի 28-29, 2017:

«Ազգեր ցեղասպանության ներքո» առաջին միջազգային գիտաժողով: Պիտեր Պազմանի կաթոլիկ համալսարան (Բուդապեշտ), Սալահադդին համալսարան-Էրբիլ (Իրաք, Քուրդիստան): Բուդապեշտ, ապրիլի 19-21, 2017:

Մփիւռքը նոր հորիզոններու դիմաց. Մփիւռքի հայուն ինքնահասկացողութիւնը: 10-14 Յուլիսի, 2017 թ., Անթիլիաս, Բեյրութ (Լիբանան):

Ավանդականը և արդիականը հայոց մշակույթում: Հայ ժողովրդական մշակույթ XVIII հանրապետական գիտաժողով: ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, Երևան, նոյեմբերի 27-29, 2017:

Ղարաբաղյան շարժման 30-րդ տարեդարձին նվիրված միջազգային գիտաժողով: Արցախի պետական համալսարան, Ստեփանակերտ, մարտի 15-17, 2018:

«Խորհրդահայ մշակույթի կոնցեպտը» միջազգային գիտաժողով: Երևանի պետական համալսարան, Երևան, ապրիլի 26-27, 2018:

Թաղման ծեսը հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը (Հայկական լեռնաշխարհի և Հարավային Կովկաս): ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, Երևան, մայիսի 21-24, 2018:

«Հայաստան 2018. իրողություններ և հեռանկարներ» միջազգային գիտաժողով: Հայաստանի ամերիկյան համալսարան, Երևան, հունիսի 22-24, 2018:

«Ադրբեջանահայ փախստականություն: Քաղաքական, մշակութային, հասարակական խնդիրները 30 տարի անց (պատճառներ, ընթացք, ինտեգրացիա, հեռանկարներ)»: Գիտա-գործնական գիտաժողով: ՀՀ ԳԱԱ նախագահություն, Երևան, նոյեմբերի 24, 2018:

«Ընդդեմ ցեղասպանության հանցագործության. Երրորդ գլոբալ ֆորում» միջազգային գիտաժողով: Երևան, Մատենադարան, դեկտեմբերի 9-11, 2018 թ:

«Մենք կապրենք Բաբելոնից հետո. հայոց և հրեից պատմական փոքրամասնությունը վտարման, բռնազաղթի և ոչնչացման միջև» միջազգային գիտաժողով: Հրեական երաժշտության եվրոպական կենտրոն, Գերմանա-հայկական ընկերություն, Հանովեր (Գերմանիա), փետրվարի 24-27, 2019 թ.:

«Հուշային տարածքներ, հուշային արահետներ դեպի այլ ապագա» միջազգային գիտաժողով: Ստամբուլ (Թուրքիա), մարտի 22-23, 2019 թ.:

«Հայերի փրկության գործը Մերձավոր Արևելքում 1915-1923 թթ.» միջազգային գիտաժողով: Երևան, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, նոյեմբերի 8-9, 2019:

«Ժողովրդավարության հուշային թանգարանի ներկա կարգավիճակը և [նոր հուշահամալիրի] կառուցման գործը» միջազգային գիտաժողով: Մեուլի ժողովրդավարական ֆորում, Մեուլ (Կորեա), նոյեմբերի 19, 2019 թ.:

«Միջազգային գիտաժողով, նվիրված Ցեղասպանության հանցագործությանը»: Հունաստանի համապոնտական դաշնություն, Աթենք (Հունաստան), դեկտեմբերի 6-8, 2019 թ.:

Ավանդականը և արդիականը հայ ժողովրդական մշակույթում, XVIII: ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, Երևան, օգոստոսի 20-22, 2020 թ.:

«Կիլիկիան և կիլիկիահայությունը Հայոց ցեղասպանության տարիներին»։ նվիրվում է 1920-1921 թթ. Կիլիկիայի ինքնապաշտպանական մարտերի հարյուրամյա տարելիցին»: Միջազգային գիտաժողով, Երևան, ՀՅԹԻ, հոկտեմբերի 30-31, 2020 թ.:

«Հայոց ցեղասպանության, հայկական պահանջատիրության և արցախյան հիմնահարցի խաչմերուկներում. Հետահայաց գնահատումներ և հեռանկարներ»: Միջազգային գիտաժողով, Երևան, ՀՅԹԻ, ՀՀ ԳԱԱ, սեպտեմբերի 16-18, 2021 թ.:

«Հայաստանի (Երրորդ) Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության հռչակման 30-րդ տարեդարձին նվիրված միջազգային գիտաժողով. 1991-2021»: Ստեփանակերտ-Երևան, սեպտեմբերի 19-23, 2021 թ.:

«Հայաստանի Հանրապետության անկախության 30-ամյակին նվիրված գիտաժողով»: Երևան, Հայաստանի պատմության թանգարան, սեպտեմբերի 28-30, 2021 թ.:

«Պաշտպանենք ապագան»։ Մոսկովյան երրորդ միջազգային կոնֆերանս, նվիրված այլատյացության, հակասեմիտիզմի և ռասիզմի հակազդմանը: Մոսկվա, նոյեմբերի 21-23, 2021 թ.:

«Հայոց ցեղասպանության դասավանդման մարտահրավերները 21-րդ դարում»: Միջազգային գիտաժողով, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, Երևան, ՀՅԹԻ, 20-22 ապրիլի 2022 թ.:

«Հեռափոխելով քաղաքը. Մարդաբանական դիտանկյուն»։ Միջազգային գիտաժողով, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, Գալուստ Գյուլբենկյան հիմնադրամ, 3-6 մայիսի 2022 թ.:

Միջազգային գիտաժողով, նվիրված Զմյուռնիայի աղետի 100-ամյակին: Ալեքսանդրոպոլիս (Հունաստան), 28-29 մայիսի 2022 թ.:

«Հաղորդակցության տեխնոլոգիաները և հայկական պատմաշարերի պրակտիկաները դարերի միջով»։ Միջազգային գիտաժողով, Հայկական ուսմանց ընկերակցու-

թյուն (SAS) և Հայկական հետազոտությունների և ուսումնասիրությունների ազգային ասոցիացիա (NAASR), Բոստոն (ԱՄՆ), 17-18 սեպտեմբերի 2022 թ.:

«Հիշողության ծագումնաբանության 12-րդ գիտաժողով. Պատմությունը և հիշողությունը միջազգային հարաբերություններում»: Համագործակցության և հիշողության եվրոպական ցանց (ENRS): Վարշավա (Լեհաստան), 26-28 հոկտեմբերի 2022 թ.:

«Համակենտրոնացման ճամբարները Հայոց ցեղասպանության տարիներին. ճանապարհ դեպի մահ»: Երևան, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, Երևան, 18-20 սեպտեմբերի 2023 թ.:

«Արահետներ դեպի ազնիզմ. տեսական ու գործնական մոտեցումներ վիճարկվող տարածքների ժառանգությանը», Կաունաս (Լիտվա) և Կրասնոգրոդա (Լեհաստան), 28-30 սեպտեմբերի 2023 թ.:

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ԱՄՆ-ՈՒՄ

“The Nationalities Question in the Soviet Union” at the University of Nevada, Reno, 17 April 1991.

“Ethnography and the Study of Ethnic Groups in the Soviet Union” at the University of Nevada, Reno, 18 April 1991.

“Glasnost, Perestroika, and the Prospects for Change in the Soviet Union” at the University of Nevada, Reno, 19 April 1991.

“Struggle for National Independence in Baltic countries and Transcaucasus: Differences and Similarities” at the Center for Slavic and East European Studies, University of California at Berkeley, 21 April 1991.

“Ethnic Stereotyping, Conflict and Conflict Resolution” at The Fletcher School of Diplomacy, Tufts University, 16 October 1998.

“The Armenian Genocide (as Reflected in the Posters and Banners of the Karabagh Movement)” at the Armenia General Benevolent Union Detroit Chapter, AGBU Alex and Marie Manoogian School, Southfield (Michigan), 30 October, 1998.

“The Genocide of Armenians and the Transformation of National Identity According to Posters and Banners of the Kharabagh Movement” at the International Institute, University of Michigan, Ann Arbor, 10 November 1998.

“Iconography of Karabagh Movement as Index of Transformation of Armenian Identity” at the Center for International and Comparative Studies, Northwestern University, Evanston (Illinois), 12 November 1998.

“Rituals of Defence Mobilizing the Karabagh Movement (Armenia, 1988-1990)” at Anthropology Program, MIT, Cambridge (Massachusetts), January 22, 2004; University of California at Berkeley, Berkeley (California), April 2, 2004.

“Rituals of Defence: Historical Memory and Socio-Political Change in Armenia” at Houston Community College, Houston (Texas), March 9, 2004.

“Historical Memory and the Karabagh Movement: Remembering the Future and the Path to Armenian Independence” at Department of Anthropology, Rice University, Houston (Texas), March 11, 2004.

“Historical Memory and Armenian National Identity Changes During the Karabagh Movement (1988-1990)” at Northeastern University, Boston (Massachusetts), March 30, 2004; St. Gregory’s Armenian Apostolic Church, San Francisco (California), April 3, 2004; UCLA, Los Angeles (California), April 14, 2004; National Association for Armenian Studies and Research (NAASR), Boston (Massachusetts), April 21, 2004; Study Group on Modern Turkey, Center for Middle Eastern Studies, Harvard University, Cambridge (Massachusetts), April 28, 2004.

“Memory of the Armenian Genocide and the Jewish Holocaust in the Light of Edward Linenthal’s Book *Preserving Memory*” at United States Holocaust Memorial Museum, Center for Advanced Holocaust Studies, Washington, DC, January 20, 2010; American University of Washington, DC, Department of History, Jewish Studies Program, January 28, 2010.

“Genocide Memory, Armenian National Identity Changes on the Path to Independence” at St. Mary Armenian Apostolic Church, Washington, DC, April 6, 2010.

“Armenians and Jews: Neighbors in Memory” at Caucasus Connections Conference. Organizers – The American Research Institute of the South Caucasus (ARISC) and The Sinor Research Institute for the Inner Asian Studies at Indiana University. Indiana University, Bloomington, Indiana (USA), April 4-5, 2014.

“Memory and Identity in the Armenian Diaspora of the US: A View from Yerevan” at Current Practices in Armenian Studies: The Creation and Visibility of New Knowledge. International conference organized by The Cotsen Institute of Archaeology at UCLA, UCLA Research Program in Armenian Archaeology and Ethnography. University of California, Los Angeles (USA), May 31-June 1, 2014.

“The Institute of the Righteous among the Nations in the Armenian and the Jewish cases” at “Crossing the Centennial: The Historiography of the Armenian Genocide Re-Evaluated”. University of Nebraska-Lincoln (USA), March 19-20, 2015.

“The 1915 Genocide in the Context of Armenian Collective and Historical Memory” at “Genocide and Global History: A Conference on the 100th Anniversary of the Armenian Genocide”. UCLA (USA), April 10-11, 2015.

“Visual Forms of Communication As Tools and Signs of Revolutionary Change” at Technologies of Communication and Armenian Narrative Practices Through the Centuries. An International Conference Sponsored by The Society for Armenian

Studies (SAS) & National Association for Armenian Studies and Research (NAASR), Belmont, MA (USA), September 17-18, 2022.

ԼԵԶՈՒՆԵՐ.

Հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն

Դեկտեմբեր, 2023 թ.